

**Информација са скупа
Историја герилског ратовања:
„The Regular and Irregular Warfare – Experiences of History and
Contemporary Armed Conflicts“, 23–27. маја 2011.**

Сарадници Одељења за војну историју Института за стратегијска истраживања МО РСрбије веома активно раде на развоју војне историје и свести о потреби проучавања те дисциплине у нашој земљи. У последњих неколико година, између осталог, организовали су неколико веома значајних међународних конференција. У Београду од 23. до 27. маја 2011. године у организацији Одељења за војну историју Института за стратегијска истраживања и Катедре војних наука и историје ШНО Краљевине Шведске била је одржана XI годишња конференција Евроатланске радне групе за студије конфликта (Euro-Atlantic Conflict Studies Working Group – CSWG). Ова Радна група основана је 2000. године под покровитељством Партнерство за мир конзорцијума и игра значајну улогу у успостављању, одржавању и унапређењу редовне, мултилатералне и отворене размене информација, мишљења и идеја између званичних државних научноистраживачких и наставних институција на пољу војне историје и стратегије из земаља НАТО и приступница програма Партнерство за мир.

Тема овогодишње конференције је била „Регуларно и нерегуларно ратовање: искуства из прошлости и савремених сукоба“ са нагласком на историју герилског ратовања, социјалне аспекте тероризма као појаве и историју развоја теорија о борби против гериле и тероризма кроз векове. На конференцији је учествовало око 50 експерата из САД, Немачке, Аустрије, Шведске, Француске, Грчке, Словеније, Словачке, Чешке, Бугарске, Пољске, Румуније, Мађарске и Србије, а њих 24 су поднели стручна саопштења. Радни језик конференције био је енглески.

Конференцију је отворило наступање високих српских и шведских званичника. Један од првих покушаја Запада да се обрачуна са експанзијом милитантног ислама је описао први извештач – др Мартин Хофбауер (Немачка), који је поднео реферат са темом „Регуларна и нерегуларна ратна пракса – Први крсташки рат и освајања Јерусалима 1099“. Веома иновативни и мање познати детаљи за српску војну историју и за историју Балкана уопште били су изнесени у радовима следећих извештача – др Кристијана Ортнера (Аустрија): „Устанак у Котору и Босни и Херцеговини 1869. и 1881/82.“ Тему учешћа Аустро-угарских трупа у борби против балканских устаника је наставила др Тамара Шеер (Аустрија): „Из ока Аустро-Угарског окупатора. Балкански национализам и покрети за независност у отоманском Новопазарском Санџаку (1879–1908)“. Групу питања повезаних са колонизаторским ратовима империја против локалног становништва ван оквира Европске цивилизације наставио је Жил Круглер (Француска), који је излагао о историји развоја доктрине коришћења авијације у борби против побуњеника на примеру француског искуства у Мароканском рату, 1925–1926“.

У следећем панелу Хатцопулос Епамеинондас (Грчка) је поднео реферат о историјату развоја појмова „герила“ и „тероризам“ са посебним нагласком на

разлику и сличности између ова два појма. Грчки колега је изнео критику термина „глобални рат против тероризма“, јер је констатовао да је тероризам само метода вођења специјалних операција, коју могу (иако према међународним законима не смеју) да користе поједине екстремистичке групације или герилски покрети. Др Сергију Јосипеску (Румунија) се у свом излагању бавио везама између Првог српског устанка у Србији и устанка Тудора Владимиреску у Румунији 1821. Бугарски војни историчари др Станчо Станчев и др Тодор Петров су поднели реферат о бугарском добровољачком корпусу и његовом учешћу у Балканским ратовима 1912–1913. Веома добро познат српској научној јавности др Ференц Полман (Мађарска) донекле је наставио тему аустријских колега из претходног панела и детаљно је реконструисао историјат Аустро-угарских покушаја да искористе албанску милицију за време Првог светског рата. Тему албанско-српских односа у домену герилских и антигерилских борби наставио је мр Димитар Тасић (Србија), који је поднео реферат о коришћењу ирегуларног начина ратовања у Краљевини СХС у Јужној Србији 1918–1924.

У трећем панелу историјат развоја теорије и праксе герилских (четничких) операција у Краљевини Србији (СХС-Југославији) до 1940. је дао мр Далибор Денда (Србија). Упоредну анализу полазишта и особина две стратегије герилског рата НОВЈ и ЈВуО на основу новије архивске грађе је дао др Алексеј Тимофејев (Србија), који је на тај начин развио тезу претходног говорника. У исту тему реферата о Другом светском рату спада и тема др Јануша Жужјака (Пољска) „Делатност обавештајне службе Пољске армије Крајове током Другог светског рата“. Реферате о значају и снази партизанског покрета и његовог антифашистичког карактера за време Другог светског рата поднеле су колеге из Словеније. Мр Звездан Марковић је причао о словеначким погледима на италијанску офанзиву против словеначких партизана 1942. А др Блаж Торкар је дао веома детаљан увид у англо-америчку перцепцију партизанског рата у Словенији 1941–1945.

Четврти панел био је посвећен хладноратовским темама. Др Вилијам Стиверс (САД) је причао о америчкој окупационој политици у Берлину 1945–49. и односима између грађанског друштва и војних структура. Др Адам Брозовски (Пољска) је пружио окупљенима краћи увид у совјетски приступ борби са муџахединима за време интервенције у Афганистану. Две румунске аналитичарке Кармен Рујовиану и Даниела Сискану су пружиле веома интересантан увид у развој концепције Општенародне одбране у Румунији и његове трансформације после пада комунизма. На жалост, оне нису посветиле више пажње компаративном приступу и упоређивању ове појаве са концепцијом ОНО у СФРЈ.

Пети панел био је углавном посвећен новијем искуству у ирегуларном ратовању базираном на историјским поукама и новијим практичним и теоретским сазнањима. О рату у Афганистану и на Балкану говорили су др Имрих Пурдек (Словачка), др Дариуш Козеравски (Пољска) и др Роберт С. Раш (САД). Овај панел завршио је др Гунат Оселиус (Шведска) који је пружио слушаоцима детаљан увид у историјат развоја концепта герилског ратовања у Шведској. Према његовом излагању на овај развој су утицали совјетско-фински рат, страх од немачке и совјетске експанзије, а касније искуства герилских ратова на Далеком и Блиском истоку и у Латинској Америци. Шести панел је био посвећен размени искустава војних историчара у музејским активностима. Били су поднесени реферати колега из

Француске, (др Жорж Х. Хусе), Аустрије (др Кристијан Ортнер) и Србије (директор Војног музеја Мирослав Кнежевић).

Конференција се одржавала у Централном дому Војске Србије и праћена је адекватним културним и рекреационим програмом. До краја 2011. планирано је и објављивање зборника радова учесника, који ће сигурно бити занимљив за српску научну јавност.